

Rembingar í oljuheimi ávirka eisini leiting við Føroyar

Oljuvinnan ger seg nú tilreiðar til at vera við í oljuleiting við Føroyar. Talan er um eini 25 feløg, ið ætla at vera við í 1. útbjóðing. Men nógvar broytingar eru í vinnuni, og í lotuni merkja vit seinastu rembingarnar undan „slagnum um føroysku oljuna“. Kortini verða blandað, og „spælið“ skal til at byrja. Men hvør spælir saman? Hvør vágur flest pengar og hvussu kann vágin best spjast svir fleiri? Hvørjar verða treytirnar? Hetta eru spurningar, ið oljufeløgini hvør sær og saman nú royndu fáa svar uppá.

JAN MULLER

Analýsa

Sohvørt tað merkast fyrstu útbjóðing á føroyskum øki er ikki bert stórar spenningsur millum altjóða oljufeløg. Eisini føroyskir myndugleikar eru spentir um, hvørji oljufeløg og hvørjar bólkur fara at søkja um loyvi at bora, ta avtornar. Tá oljuprísir fóru í botn fyri góðum ári síðani tekk tað alt fyr eitt avleiðingur fyri fleiri oljufeløg. Smærri oljufeløg voru uppkøpt ella yvirtikin av teimum stóru risunum, og hoast oljuprísir í dag eru rættiliga høgir, so verða framvegis lutvist stór oljufeløg gloypt av teimum heilt stóru. Hetta fer eisini at hava við sær broytingar, ta vit hyggja eftir tí føroyska økinum og áhuganum fyri tí. Og hetta var eisini nakað, sum varð tosað um í korridorunum á oljuraðstevnu í Aberdeen, móttu tá umbodum fyr antin utlendisk oljufeløg ella føroyskar oljuyndugleikar.

Shell ikki við

Ein tann stórsta broytingin er helst tann, at eitt av heimstins stóru oljufeløgum, Shell, herfyri gjørdi av at gevast við øllum virksemi á Føroyaøkinum. Shell verður neyvan heldur við í 19. rundu á bretskum øki.

Felagið hevur annars verið við í kanningunum her seinastu mongu árinum og hevur brúkt væl av peningi. Tað var við í Lopransboringini, í umhvørvisarbeiðinum hjá GEM og annars í teimum kanningum, sum eru gjørdar á landgrunninum. Felagið hevur arbeitt saman við BP.

Tað er sjálvandi til at gita, hvør veruliga orsøkin er til, at Shell pakkar saman á landgrunninum. Men sjálvir hava teir so sagt, at teir hava gjørt eina meting av øllum sínum virksemi runt heimin og hava so gjørt av at satsa uppá ávis kend og bilgilar øki heldur enn at skula fara út í nýggjar fløgur í einum fremmandum øki, har tað er djúpt og tiskil verður dyrt

at fara undir leiting. Hetta er so terra forklaring.

BP Amoco kortini í góðum hýri

Hoast hetta so ætlar BP Amoco ikki at gevast, tvørtur móti prioriterar felagið Føroyaøkið sera høgt. Ein kann so spyrja hví? Eitt er tað, at ymsk oljufeløg meta ymsk um tey ymsu økini og hugsa ymsk. Og nú ta BP er so virkið skamt frá markinum kann tað jú hugast, at felagið veit meira enn tey flestu um møguleikarnar okkar megin.

BP Amoco, sum í dag telst millum stóru oljufeløg í heiminum, leggur í lotuni seinastu hond á yvirtøkuna av Arco, sum eisini er við á Føroyaøkinum. Tvs. at bretski oljursin verður upptaltr stóri. Hann hevur so eisini boðað frá, at tað er ikki óhugsandi, at dymar verða latnar upp fyri einum øðrum partnara at byta vágan og royndirnar við, nú Shell hevur takkað fyri seg. Eingin ivi er um, at BP Amoco við síni stódd og royndum megnar uppgávuna við Føroyar einsamalt. Men tað er so hetta at byta vága, gongst ikki eftir ætlan, sum kanska spókir.

Tað er greitt, at BP, sum er operatørur (tvs. stendur

á odda fyrri) á bæði Foinaven og Shehallion keldunum vestan fyri Hetland og sum hevur funnið aðrar møguligar oljukeldur eisini - Sulven og Conival heint við markid - hevur sera nógvar royndir og vitan um økið tætt við markid, og tiskil má roknað við, at felagið eisini man hava varhugan av, hvat kann finnast í undirgrundini føroysku megin markid. Verður olja ella gass funnið á føroyskum øki, so er eisini hugandi, at BP sær ein møguleika fyri einum infrastruktur tvis. orleidiðngum á øllum økinum og tvørtur um mark. Ella við øðrum orðum, fund føroysku megin markid kann gera tað lonandi at gera í logur í ein infrastruktur, (tvs. orleidiðngar) sum knýta keldur báðum megin markid saman.

Vit kunnu tí rokna við, at nettup BP Amoco Arco (Plus eitt annað stórt felag?) verður eitt av teimum mest svongu og kanska best fyrri-reikaðu til 1. útbjóðing.

Stórar broytingar

Stórar broytingar eru eisini í øðrum bókum. Higartil hava eini 25 altjóða oljufeløg verið virkin á Føroyaøkinum. Tvs. at tey hava

keypt upp allar seismiskar kanningar og sjálvi gjørt kanningar. Hesi feløgini hava verið skipað í umleið 7 bólkur.

Nú er so tað hent ella er við at henda, at feløg eru uppkøpt ella yvirtikin av øðrum: Fina er nu partur av Total - Arco verður skjott partur av BP Amoco og Mobil av Esso. Norsk Hydro hevur keypt Saga. Fara vit bert eitt sindur longur aftur, so bleiv Union Texas uppkøpt av Arco. Og soleiðis kundi verið hildið fram.

Nú er tað so eisini komið fram, at Total-Fina keypa upp ELF. Her verður so talan um 4. stórsta oljufelag í heiminum. Seinastu tíðindini siga, at Chevron er við at yvirtaka Phillips.

Henda gongd fer at avirka verandi bólkur. Spurt kundi verið, hvussu verður við bólkunum Mobil í dag er í, ta felagið verður partur av Esso (Exxon) í næstum? Í bólkunum eru eisini Statoil og Enterprise. Og hvussu við bólkunum, har Esso er saman við Phillips og ELF - ta Mobil verður partur av Esso, og ELF av Total - og Phillips av Chevron? Hvar endar t.d. eitt so stórt felag sum Statoil, sum annars í mong er hevur verið

tilreiðar at fara undir boring á landgrunninum? Og fer ELF í Totalbólkun, fara so Esso (pluss Mobil) og Phillips at vera einsamall ella fara tey at taka annað felag upp? Og hvar endar Phillips, ta og um tað verður uppkøpt av Chevron, ið ikki er virkið á Føroyaøkinum?

Norsk Hydro!

Og nú Saga ikki er til longur men partur av Norsk Hydro, hvørja avgerð fer Hydro ta at taka? At verða verandi í bólkunum saman við Amerada Hess, Lasmo, Dong og Atlantic Petroleum? Ella fer felagið heldur at veiva bólkun, sum Saga er (heva verið) partur av, nevniliga Total (Fina) og Anadaco og nú helst ELF eisini sum partur av Total-Fina?

Tað skal ikki tað stóra hugfloðið til fyr at siggia, at Norsk Hydro er í einum dilemma, nú tað skal velja millum The Faroes Partnership ella Total bólkun. Tí í báðum fornum kann tað koma at kosta felagnum nógv at skula taka seg úr samarbeiðinum. Tó kann hugast, at tað man vera lættari at taka Saga úr Total-bólkunum og inn við sær í Faroes Partnership-bólkun. Skuldi tað hinvegin hent, at

Lotan á Føroyska bústinum í Aberdeen, tá Eyðun Elltor, oljumálaráðharri „lat upp“ fyr fyrstu útbjóðing

Hydro tekur seg úr verandi bólkun og fer saman við Total-Fina (ELF) og Anadaco, ta hevur felagið møguleika at gerast operatørur alt fyr eitt tvis. yvirtaka leiklutin hjá Saga. Hydroumboð hava fyri sagt, at tey fegin siggia Hydro sum operatør á Føroyaøkinum og við egnari skrivstovu her. Og hana hevur Saga jú sum er. Tað skuldi verið lagamann bara at flutt inn hjá Saga (tvs. hjá sær sjálvum) og so virkið sum operatørur herftir. Men hvat kostar at fara frá Amerada og hinum? Hvørjar eru bindingarnar? Og hvat við „trumfinum“ at hava eitt føroyskt oljufelag við í bólkunum? Um tað er ein trumfur ta avtornar? Ella kann Total yvirtoka av ELF vera ein ov góður biti at visa frá sær? Man Norsk Hydro kanska siggia sær møguleikan at standa á odda fyr einum av teimum sterku bólkunum á føroyskum øki við Total-Fina/Elf og Anadaco?

Her mugu Hydrofólk sanna orðatakidi: at tvinnir eru kostirnir, og hvørjin er mjúkur. Annars er tað eingin ivi um, at tað verður ein dyggur smeitur fyri hini felögini í The Faroes Partnership, um Hydro tekur seg úr bólkunum. Hvørji feløg kunnu ta avloysa Hydro? Hevur bólkurin „ráð“ at missa Hydro uttan at fáa annað stórt felag inn í staðin?

Mærsk bíðar eftir tí rætta høvinum

Og soleiðis kundi verið hildið fram at analyserað teir ymsu bólkarnar. Eitt nú kundi verið spurt, hvar danska Mærsk endar í øllum hesum. Tí at byrja við var Mærsk Olie og Gas saman við ikki færri enn trimum felögum: Union Texas, Deminex og Fina. Síðani hendi tað, at Union Texas varð uppkøpt av Arco og Fina av Total. Deminex ber í dag heitið Vebo Oil og

Umbod fyrri ítaliska oljufelagið Agip á veg av føroyska bústinum eftir at hava fingið góðu boðini frá Elltør um 1. útbjóðing. Mynd Jan Muller

heldur saman við Mærsk.

Tá treytirnar fyri 1. útbjóðing verða almennar fer Mærsk uttan riva at kjósa sær eitt ella fleiri stór oljufeløg at samstarva við. Ringt er at gita. Hvat við t.d. Agip, sum er virkið her? Ítalska felagið Agip hevur gott orð á sær og hevur verið við á føroyaøkinum leingi, tó at tað hevur hildið ein sera lågan profil til fyri nýliga. Í hesum døgum ger felagið serstakar kanningar á landi fyri egna rokning. Felagið er eitt av teimum stóru og solidu og arbeiðir saman við Marathon Oil á føroyaøkinum. Men helst fara hesi feløgin uppí ein annan bolk ella taka annað/ onnur feløg uppí sín bolk. Tað hevur annars ljóðað, at ELF arbeiddi við atlanum um at uppkeypa Agip. Nú ELF er vorðin partur av Total verður hetta helst av ongum.

Texaco-bolkurin

Síðani er tað Texaco-bolkurin, sum fevnir um Texaco, Conoco og Murphy Oil. Fyrr var eisini Arco við. Og eitt skifti eisini Amoco. Tað hevur ljóðað, at onnur stór oljufeløg vóru sannað at keypa Texaco, men enn er hetta ikki vordid til nakað. It er at meta, um hesi feløgin fara at leita sær eftir einum partnara at avloysa Arco. Bolkurin var so uppaltur sterkari nakað herfyri, tá eisini Amoco var partur av bolknum. Annars verður Texacobolkurin mettur sum ein av teimum, ið hevur gjørt sítt heimaarbeiði væl, tá tað snýr seg um Føroyaokið.

Gass

Hyggja vit eftir luttakarunum í GEM, so er eitt felag, sum enn ikki hevur verið partur av nokrum ávisum bolk, og tað er British Gas. Nú tað verður tosað nóg um møguleikan at finna gass í økinum, kann tað hugsast, at hetta felagið bara bíðar eftir 1. útbjóðing og so fer uppí ein av verandi bolknum? BG er annars í dag eins nógv eitt vanligt olju-

felag sum gassfelag.

Stóra amerikanska oljufelagið Chevron var eitt av teimum fyrstu at senda fólk til Føroya, tá tað gjordist greitt, at danir vildu lata foroyingar yvirtaka undirgrundina. Men seinni tók felagið fólhornini til sín aftur. Hetta av orsøkum, sum kortini ikki beinleiðis høvdu nakað við føroyaokið at gera. Tað skilst, at felagið hevur stórar ætlanir á norskum øki í Norðsjónum nú tað er fram móti útbjóðing har. Men tað fylgir eisini væl við, hvat hendir á øllum Atlantsmótinum frá Miðnoregi og suður til Írlands. Nettup av teirri orsök fylgir felagið eisini væl við gongdini í Føroyum. Og eftir ti sum blaðið skilur, so er ikki óvist, at felagið verður við í eini foroyiskari útbjóðing. Men tað veldst so alt um treytir ol. Nú er so komið fram, at tað ætlar at keypa upp Phillips. Um Chevron tá hálar Phillips úr føroyaøkinum ella tað verður óvugt er spennandi at frætta.

Onnur liggja og bíða

Tað fimast hundraðtals fyri ikki at siga túsundtals oljufeløg kring heimii. Eins væl og tað er hugsandi, at onkur av verandi feløgum fara at taka seg aftur, tá útbjóðing verður latin upp, er eisini møguleiki fyri, at onnur, sum ikki hava verið her áður, leggja eina bilett inn.

Veri er eisini at nevna bretska oljufelagið Dana Petroleum, sum eisini hevur eyguni við føroyaøkinum. Felagið samstarvar við Føroya Kolvetni, sum eisini byggur sær eftir einum bolk í at arbeiða saman við.

Hoast Shell hevur tikið seg aftur, so má kortini sigast, at tað eru fleiri av heimsum oljurnum, sum framhaldandi eru við í kapprenningini eftir fyrstu føroysku oljuni ella gassinum. BP Amoco, Esso, Phillips, ELF, Total, Agip, Texaco og Conoco - fyri bert at nevna nokur - eru ikki ein og hvør í oljuhopi.

Treytir og teigar stóran týdning fyri luttøkuna

Verða treytirnar av slíkum slag, at tær ikki ræða oljufeløginu burtur, og verða teigar eisini í teimum mest áhugaverdu økjum, so fara kanska fleiri enn 20 oljufeløg at leggja inn atgongumerki til 1. útbjóðing við Føroyar

JAN MULLER

Verða treytirnar fyri 1. útbjóðing ikki ov hardar, so kann roknað verða, at í hvussu er 3 til 4 ella kanska upp í 7 bolar við millum 12 og 23 av heimsum stóru oljufeløgum fara at bíleggja sær atgongumerki til frumborngina ár 2001.

Hinvegin verður tað tó sera avgerandi fyri áhugan, hvørji øki verða bódin út. Eitt eru treytirnar. Annað eru okini. Hugsast kann, at tað verða teigar í landsynningshorninum av landgrunninum tætt uppá verandi keldum bretska megin markið, sum verða bódin út og sum størstur áhugi verður fyri. Men neyvast ber til at lata øllum part av hesum „góða bita“. Spurningurin tá er so, hvør fær góðu teigar. Men feløg eru ymsk í sínum hugsunnarhátti og vali. Eitt nú valdi Agip at søkja um eitt øki sunnan fyri Írland, sum eingin annar hevði serligan áhuga í, tá útbjóðing var har seinast. Og tað sama kann henda her, at tað eru feløg, sum fara at søkja um teigar aðrastaðni á landgrunninum enn bara í „fítildinum“ í landsynningshorninum av landgrunninum.

Fyri Føroyar hevði tað verið best, um fleiri øki enn eitt vóru við í útbjóðingini. Og tað verður helst so eisini. Men kortini fer fokus at verða sett á landsynningshornið, uti í hvítu sonum nær bretska markinum. Eftir ti sum skilst, so eru gjordar ómetaliga nógvar seismiskar kanningar just her, og tað, sum feløgin sigga, skilst, er eisini sera áhugaveri. Onkur skal hava luftað „tankan“ um ele-

fantar - filar - tvs. risastórar oljukeldur just í hesum økinum. So spennandi sær undirgrundin eftir øllum at døma út.

Skuldi tað óvanliga hent, at oljufeløg raka við fleiri keldur eftir stuttari tíð, so er tað spurningurin: eru Føroyar við sínum einans 45.000 íbúgvum í heila tíkið til reiðar at skula gloypa einum so stórum bita? Bara eitt Ecofisk ella tvey Statfjordfelt kunnu vera nóg mikið til at geva Føroyum „Norðuratlantiska Kuwait“. Geva vit nóg loyvi beinanvegin, er so ikki møguleiki fyri, at tað kunnu verða funnin fleiri keldur enn gott er vil onkur spyrja? Og verða fleiri keldur funnar, verða vit so noydd til at loyva teimum øllum í gongd um sama mundið - ella hava vit møguleika tá at gera raðfestingar av, hvat skal framleiðast?

Komandi tvey til fimm árin fara helst at geva okkum svar uppá hesar spurningar. Taka vit við læru av søguni vestan fyri Hetland, so eiga vit heldur ikki at vera ov bjartskýgd. Ti har

hava teir borað eftir olju í meira enn 25 ár - tilsamans 140 brunnar. Ikki fyrr enn fyri taum árum síðani fór fyrsta keldan at sprikja og enn eru har bert tveir slíkar keldur. Við hagtolunum frá bretska øki í huga, er kanska rætt at vera meira enn eitt sindur varin við metingum og vónum. Men oljufeløginu tykjast kortini trúgva uppá, at her er okkurt. 1. útbjóðing fer kanska at geva okkum svarid.

Stór feløg

Tær mongu samanleggjar og yvirtøkur í oljuheiminum fara helst at hava við sær, at tað verða nokur risastór oljufeløg í nokrum faum bolkum, sum fara at bjóða á føroyska landgrunninum. Um hetta er tað besta fyri útbjóðingina er ilt at siga. Ynskið hjá oljumyndugleikunum hevur annars verið at fáa so nógv oljufeløg sum gjørligt við í fyrstu útbjóðing, soleiðis at henda ikki bert verður dominerad av teimum risastóru. Og soleiðis at tað verður stórri kapping. Og harvið kanska eisini fleiri boringar.

Herálvar Joensen, stjóri í Oljunalasturinum prátar við umboð fyri útlendsk oljufeløg á messini í Aberdeen. Mynd Jan

Hinvegin kunnu vit við faum og stórum oljufeløgum fáa feløg, sum veruliga megna uppgávuna at finna olju undir teimum torforu umstøðunum her galda.

Vit hava í hesi analysu valt at triva í ein part av øllum oljumáttum. Aðrir spurningar, sum hava ikki minni áhuga og týdning, eru tær treytir, sum verða settar oljufeløgnum. Og uppáttur aðrir hava við umhvørvi og okkara egna samfelag at gera. Hvussu fer vinnan at ávirka landið og fólkid her byr. Eiga vit t.d. at kenna okkum nóg trygg, hvat umhvørvinum viðvíkur, hoast oljufeløg og foroyiskir myndugleikar arbeiða við hesum málinum í GEM? Tað og mangt annað vilja vit triva í í øðrum greinum sum frálíður.

Føroyski bústurin á oljumessini í Aberdeen. Mynd Jan

Mærki parturin í landsynningshorninum av landgrunninum er har trar framkomnu 3D seismikkanningarnar eru gjordar og har mett verður at besta teigarir verða

